

Josip Stipanov

glavni ravnatelj Nacionalne i sveučilišne knjižnice

Nacionalna i sveučilišna knjižnica ima dugo, bogato i dokumentarno "pamćenje", kao ustanova gotovo četiri stotine godina, a prema dokumentima koje posjeduje i preko sedam stotina godina. "Pamti" također i brojne događaje, nadnevke, sudbine, ljude ...

Jedan od nadnevaka koji će posebno "pamtiti", zajedno s cjelokupnom hrvatskom javnošću, zacijelo je 29. prosinca 2001. godine, i to iz više razloga. No, nedvojbeno je to bio jedinstveni a po mnogočemu neponovljivi (ne samo kulturni) događaj u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici i za Nacionalnu i sveučilišnu knjižnicu, a i za hrvatsku, ne samo kulturnu javnost.

Otvorena je (ruko)pisna ostavština hrvatskog književnika Miroslava Krleže, koja je prema oporučnoj volji samoga autora, bila zapečaćena punih 20 godina od njegove smrti. A cijelo se to vrijeme sigurno i netaknuto čuvala u 14 (+1) sanduka upravo u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici. S tim u svezi nije suvišno napomenuti da je Miroslav Krleža bio vjerni posjetitelj i korisnik Nacionalne i sveučilišne knjižnice, još od dvadesetih godina prošlog stoljeća, što potvrđuju i dokumenti u otvorenoj njegovoj rukopisnoj ostavštini.

Takav događaj, jedinstven i po mnogočemu neponovljiv, svakako je zavrijedio da ga se na neki način obilježi još nečim, a ne samo svečanim otpečaćivanjem sanduka s njegovom pisanom ostavštinom. Stoga je Nacionalna i sveučilišna knjižnica, uz prigodnu izložbu, organizirala i okrugli stol pod nazivom *Krleža danas*. Cilj je bio da se i ovom, doista posebnom prigodom, o Miroslavu Krleži i njegovom velikom opusu progovori cjelovito i svestrano: o (svim) književnim vrstama odnosno žanrovima u kojima se ogledao, s različitih uglova, poetika, estetika i diskursa. Imena sudionika Okruglog stola posvjedočuju takvu našu namjeru, a njihovi prilozi, tiskani u ovom Zborniku, to potvrđuju. Dakako, da je konačna ocjena sada na hrvatskoj književnoj javnosti, u prvom redu na (književnim) kritičarima i povjesničarima književnosti, esejistima i feljtonistima. Time se ujedno htjelo, pa i svečarskim ugođajem, ukazati na značenje i veličinu Miroslava Krleže, jednog od najsvestranijih i najvećih hrvatskih pisaca uopće. Drugi, ne manje, značajni vidovi i dimenzije njegova djela (leksikografija, pokretanje i uređivanje čaopisa, ...) nisu bili (izravnim) predmetom odnosno temom rasprave na ovom Okruglom stolu.

Logično je iz više razloga da smo se odlučili ovaj Zbornik izdati zajedno s Leksikografskim zavodom *Miroslav Krleža*. Ne samo kao podsjećanje na taj jedinstveni dan, osobito za Nacionalnu i sveučilišnu knjižnicu, koja je tako svoj fond rukopisa obogatila ostavštinom jednoga od najvećih hrvatskih pisaca, već i kao prigoda i poticaj da se i kroz tekstove ovoga Zbornika s Krležom ponovno "suočimo", u prvom redu da ga čitamo, da o njegovom djelu i njemu odsada razgovaramo, raspravljamo i pišemo bez ikakvih ograda i predrasuda. Izdavanjem ovoga Zbornika, Nacionalna i sveučilišna knjižnica, koja u svom fondu ima praktički i cjelokupan Krležin tiskani opus (u svim izdanjima i gotovo svim prijevodima), želi poslati i tu poruku. Uostalom, posve je razumljivo da se objavi ono što je rečeno o jednom piscu, i to u tako jedinstvenoj i povlaštenoj prigodi. Pisanje je objavljivanje.

Pojedini događaji, povijesno gledano, kasnije se potvrđuju u svojem (konačnom) značenju pa i trajnosti, (ne)prolaznosti. U ovom trenutku ne možemo reći da je 29. prosinca 2001. godine, što se Miroslava Krleže tiče, bio prekretnica. Ali se zacijelo može reći da je, barem na simboličkoj razini, bio miljokaz za djelo Miroslava Krleže. Taj dan ipak označava na neki način početak novoga života Miroslava Krleže u hrvatskoj kulturi, u hrvatskoj javnosti. Jer otvaranje njegove rukopisne ostavštine, nakon dvadesetogodišnjeg moratorija po njegovoj volji, ipak iz više razloga ima ne samo simboličko već i stvarno značenje.

Vjerojatno se neće u tim rukopisima otkriti nikakva "tajna" ni senzacija. Naprosto zato što ih nije ni bilo, unatoč nekim očekivanjima ili priželjkivanjima. Važnije je od toga da više nema zatvorenosti, ni ograda ni ograničenja, pa čak ni sumnjičavosti u pogledu Krleže i njegova djela. Ali neprijeporno je da postoji (novi) izazov. Ovaj Zbornik bi trebao i tome poslužiti. I objavljivanje ovoga Zbornika, nastalog u povodu otvaranja Krležine rukopisne ostavštine, više nego simbolički govori o odsada (posvemašnjoj) otvorenosti i dostupnosti Krležinog djela. Na nama je da kroz tu dostupnost istražujemo (i) otvorenost, jer nikakvih ograda ni ograničenja, osim u nama samima, u tom pogledu više nema.

A glavna poruka toga 29. prosinca 2001., i simbolički i stvarno, trebala bi glasiti: *čitajmo Krležu, jer ćemo ga (samo) tako najbolje upoznati! Stručnjaci neka ga proučavaju i tumače.* U ime Nacionalne i sveučilišne knjižnice, organizatora Okruglog stola, zahvaljujem svima na sudjelovanju i na autorizaciji vlastitih izlaganja, a moderatorima na osmišljavanju Okruglog stola, njegovom vođenju i popratnoj riječi.